

VRAGEN

door de leden van de raad gesteld overeenkomstig artikel 38 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen van de raad van de gemeente Groningen.

2012 – Nr. 14.

VRAGEN van GroenLinks van de heer K.S.N. van der Veen betreffende boomziektes.
(Binnengekomen: 14 februari 2012)

Vorige week meldden de plaatselijke media dat de kastanjeziekte onder de kastanjabomen langs de Groninger singels zich sneller verspreid dan aanvankelijk werd gedacht. Wethouder Visscher noemde de situatie zorgelijk. Al een tijdlang wordt geëxperimenteerd met verschillende behandelingen van de al eerder door de ziekte aangetaste kastanjes langs het Heerdenpad, maar kennelijk heeft dat nog geen eenduidige oplossing gebracht.

GroenLinks is blij dat de geplande kap van de kastanjabomen aan de singels onlangs geen doorgang hoefde te vinden. We willen echter kap van deze en andere bomen als gevolg van ziekten voorkomen door op tijd in te grijpen.

De kastanjeziekte is niet de eerste boomziekte waarmee wij worden geconfronteerd. In de jaren '70 zorgde de iepenspintkever voor een ware slachting onder de iepen. Omdat de iep een veel voorkomende boom was op het Groninger land zorgde dit insect voor een ingrijpende verandering van het landschap. Kappen en verbranden was het enige dat hielp. De huidige praktijk is intensieve monitoring, het jaarlijks preventief enten van de weinige nog resterende monumentale iepen (een dure aangelegenheid) en de aanplant van meer resistente soorten.

Het leek wel of na de grootschalige iepensterfte de geest uit de fles was. Zo kregen we te maken met insecten als de dennenscheerder, de eikenprocessierups, de robiniagalmug en de thujabastkever; om er maar enkele te noemen. Maar ook schimmels kunnen er wat van, denk bijvoorbeeld aan de *Splanchnonema platani*, die de plataanziekte *Massaria* veroorzaakt.

De nieuwste bedreiging op dit vlak is de *Chalara fraxinea*. Deze schimmel tast de bladeren, takken en stammen van essen aan. De eerste meldingen over essensterfte kwamen vanuit Polen in de jaren '90. De ziekte heeft zich daarna snel verspreid over een groot deel van Europa en is sinds de zomer van 2010 ook in Nederland aangetroffen. Eerst in de gemeente Bellingwedde en bij vervolgonderzoek is de essenziekte ook in de omliggende gemeenten ontdekt.

Naar aanleiding van het bovenstaande heeft GroenLinks de volgende vragen:

1. Met welke boomziekten heeft de gemeente Groningen vooral te maken? Is de essenziekte ook al tot de stad doorgedrongen?
2. In hoeverre is de gemeente Groningen voorbereid op en toegerust voor de bestrijding van de diverse boomziekten? Zijn hiervoor extra middelen nodig en beschikbaar?
3. Heeft u er ideeën over waarom bomen opeens zo massaal worden aangetast door verschillende ziekten? Zijn er algemene (omgevings)factoren die boomsoorten in onbalans brengen en (dus) vatbaar maken voor ziekten? En in hoeverre is hier sprake van in de gemeente Groningen?

Het college beantwoordt de vragen als volgt:

Groningen, 6 maart 2012.

1. In heel Nederland neemt het aantal boomziekten- en plagen toe. Binnen de gemeente Groningen hebben we op dit moment met vier boomziekten te maken: kastanjeziekte, massaria (schimmelziekte in platanen), iepziekte en essterfte. Daarnaast is in 2011 voor het eerst de eikenprocessierups binnen onze gemeentegrenzen gesignaleerd. De essterfte is in 2011 voor het eerst aangetroffen bij de essen langs de Stadsweg in het natuurgebied Kardinge. Dit gebied wordt beheerd door Natuurmonumenten.
2. Ziekten en plagen bij bomen zijn een natuurlijk verschijnsel. Ze zijn niet altijd dodelijk voor bomen; zo kunnen de rupsen van de spinselmot een boom helemaal kaalvreten en inpakken met hun spinsel. De boom zal zich, na het vertrek van de rupsen, in een paar weken tijd herstellen door het aanmaken van nieuwe bladeren. Alleen indien er gezondheids- of veiligheidsrisico's zijn voor de mens (eikenprocessierups bijvoorbeeld) of bij een ziekte waar de boom aan sterft (zoals iepziekte) grijpt de gemeente in.

Kastanjeziekte.

Boomziekten en plagen kunnen zich snel verspreiden. Zo heeft de kastanjeziekte zich de afgelopen maanden in een razend tempo ontwikkeld. Kastanjes die in het voorjaar van 2011 nog niet ziek waren, bleken een half jaar later zwaar aangetast te zijn.

Sinds 2010 voert de Stichting Iepenwacht Groningen samen met ons en de gemeente Winsum het pilotproject "bestrijding kastanjeziekte in de provincie Groningen" uit. De Stichting Iepenwacht onderzoekt de effectiviteit van verschillende bestrijdingsmethoden van deze ziekte. Hierbij worden bij de kastanjes aan het Heerdenpad verschillende behandelmethoden getest. Het afgelopen jaar is bij alle bomen aan het Heerdenpad de conditie en de ziekteontwikkeling onderzocht en geregistreerd.

We zien helaas een toename van de aantastingen door de kastanjeziekte en een achteruitgang van de conditie van veel kastanjabomen. We kunnen echter op dit moment nog geen conclusies trekken over de effecten van de drie behandelmethoden op basis van dit tussentijdse resultaat. Pas na afloop van de driejarige proef worden alle resultaten geanalyseerd en beoordeeld. Wel uiten wij onze zorg over de verdere uitbreiding van de kastanjeziekte op stedelijk niveau. Het verloop van de kastanjeziekte is onvoorspelbaar en kan in een periode van drie weken toeslaan. Wij doen er alles aan om de bomen zolang mogelijk te behouden: wij controleren de kastanjes drie keer per jaar op gebreken en als dat nodig is voeren wij aanvullende beheermaatregelen uit.

Eikenprocessierups.

In het geval van de eikenprocessierups waren we goed voorbereid op de komst van de rups. De gemeentes in de drie noordelijke provincies werken samen om de eikenprocessierups terug te dringen. Als onderdeel van een gestructureerde aanpak wordt in het noorden gemonitord op de aanwezigheid van eikenprocessievlinders. In 2010 zijn we binnen onze gemeente begonnen met de monitoring. Uit de aanwezigheid van vlinders konden we de conclusie trekken dat we in 2011 de eerste eikenprocessierupsnesten binnen onze gemeente zouden aantreffen. De locaties waar de vlinders zijn gevonden zijn vorig jaar extra gecontroleerd op rupsen. Dit jaar zullen we de situatie opnieuw monitoren. Naar alle waarschijnlijkheid zullen wij weer nesten aantreffen. Deze zullen zo snel mogelijk worden verwijderd.

Essterfte.

Een nieuwe ziekte is de essterfte, waarbij vooral jonge bomen dood gaan. De ziekte wordt veroorzaakt door een schimmel, die zich razendsnel via de lucht over grote afstanden verspreid. Tot op heden zijn er geen effectieve maatregelen voor de bestrijding, dan wel beheersing van de essterfte. De essterfte is in 2011 voor het eerst aangetroffen bij de essen langs de Stadsweg in het natuurgebied Kardinge. Dit gebied wordt beheerd door Natuurmonumenten. Om gevaarlijke situaties te voorkomen is Natuurmonumenten in februari 2012 begonnen met het kappen van de essen. We zijn als gemeente extra alert op de symptomen van de essterfte.

Iepziekte en massariaziekte.

De iepziekte en massariaziekte zijn onder controle. Het aantal zieke iepen door de iepziekte is al een aantal jaren stabiel en neemt niet toe. De Stichting Iepenwacht Groningen voert in opdracht van de Groningse gemeentes het duurzame iepenbeheer uit. Door een gezamenlijke aanpak is de verspreiding van de ziekte ingeperkt.

Het aantal aangetaste platanen door de massariaziekte ligt sinds 2008 op ongeveer 10%. Door reguliere controle krijgt de massariaziekte minder kans zich te ontwikkelen.

De bestrijding van ziekten en plagen brengt extra kosten met zich mee. Vooral nog kunnen de middelen hiervoor binnen onze begroting worden gevonden

3. Bacteriën en schimmels zijn de veroorzakers van ziekten in beplanting. Daarnaast kunnen bepaalde insecten zich als plaagsoort ontwikkelen wanneer natuurlijke vijanden ontbreken. Soms dragen insecten bij aan de verspreiding van boomziekten zoals bij de iepziekte. Klimaatverandering is één van de factoren die een rol spelen bij het optreden van ziekten en plagen. Zo kwam massaria eerst alleen voor in landen aan de Middellandse Zee, maar heeft de ziekte zich de afgelopen jaren richting het noorden verspreid. Vooral in warme, droge perioden ziet massaria kans zich te verspreiden. Ook nemen de extremen in weertypen toe en hebben we te maken met nieuwe ziekten en plagen als gevolg van (on)gewilde introductie van flora en fauna elementen uit andere streken die bedreigend kunnen zijn voor de biodiversiteit.
Vooral bomen met een verminderde conditie zijn extra kwetsbaar voor aantasting door insecten, bacteriën of virussen. Omdat bomen in de stad door een gebrek aan ruimte vaak te kampen hebben met zuurstoftekort, droogte, milieuvervuiling en wortelbeschadiging, zijn ze gevoeliger voor ziekten en plagen. Er wordt de laatste jaren steeds meer onderzoek gedaan naar boomziekten. Er zijn echter nog geen wetenschappelijke verklaringen over de mogelijke oorzaken van de toename van het aantal boomziekten. Wageningen Universiteit doet op dit moment een onderzoek naar de effecten van elektromagnetische straling op de gezondheid van bomen. De resultaten van het onderzoek worden in de loop van 2012 gepubliceerd.